

Ακτές χωρίς αιγιαλό και παραλία!...

Του Ηλία
Μπεριάτου*

Mε αφορμή το νέο νομοσχέδιο για την (κατ' ευφημισμόν) «προστασία του αιγιαλού» είναι ανάγκη να ξαναδούμε το θέμα των ακτών. Είναι αδιανότο, σε μια κατ' εξοχήν παράκτια χώρα όπως η Ελλάδα, με δυσανάλογα μεγάλο μήκος ακτών (16.000 χλμ.) σε σχέση με την έκτασή της (130.000 τ.χλμ.), να μην υπάρχει μια συνεπής πολιτική για τις ακτές.

Ο αιγιαλός καθορίζεται από τη φύση, ενώ η παραλία δημιουργείται από την Πολιτεία ακριβώς για την «απόλαυση» του αγαθού του αιγιαλού. Το οικοσύστημα αυτό βρίσκεται κυριολεκτικά στην πρώτη γραμμή του θαλάσσιου μετώπου -ή μάλλον στο κέντρο του- αν συνυπολογίσουμε και τις θαλάσσιες ζώνες μέχρι το όριο των παράκτιων και χωρικών υδάτων. Η προστασία του, επομένως, αποτελεί ζωτικής σημασίας ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσα από μια συνεκτική πολιτική ολοκληρωμένης διαχείρισης παράκτιας ζώντος (ΟΔΠΖ), σε συνδυασμό με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την άμεση εφαρμογή της σχετικής κοινοτικής οδηγίας που υιοθετήθηκε κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας.

Pρος αυτή την κατεύθυνση κινούνται οι διεθνείς οργανισμοί και η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά η Ελλάδα φαίνεται να έχει διαμετρικά αντίθετη πολιτική. Νομιοθετεί με μόνο κριτήριο τη συγγένη οικονομική εκμετάλλευση, αδιαφορώντας για την οποιαδήποτε συνέπεια στο περιβάλλον και την κοινωνία, οι οποίες αποτελούν (μαζί με την οικονομία), ισοδύναμους πυλώνες της διατηρήσιμης ανάπτυξης. Το νομοσχέδιο, δυστυχώς, βρίθει διατάξεων βερμπαλιστικού χαρακτήρα που υπόσχονται πολλά (όπως η ταχύτατη συνολική χάραξη του αιγιαλού), πίσω όμως από τις οποίες ελλοχεύει η συρρίκνωση -αν όχι η εξαφάνιση- του ζωτικού αυτού χώρου-πόρου με... συνοπτικές διαδικασίες. Αντί μιας μακρόνοντς πολιτικής για την απόκτηση αποθέματος δημόσιας γης στα παράκτια, παρόχθια και παραλίμνια οικοσυστήματα, βλέπουμε διατάξεις πριμοδότησης ιδιωτικών συμφερόντων με αμφίβολα οφέλη για την οικονομία και σίγουρο κόστος για την κοινωνία.

Ηδη από το 2008 έχει υπογραφεί το σχετικό πρωτόκολλο της Σύμβασης της Βαρκελώνης για τη Μεσόγειο, μια από τις αρχές του οποίου είναι και η καθιέρωση μιας αδόμητης ζώνης τουλάχιστον 100 μέτρων (zone non aedificandi). Αυτή την αρχή η χώρα μας την «έγραψε» στα παλαιότερα των υποδημάτων με αφορμή εγκρίσεις κάποιων Ειδικών Χωροταξικών Μελετών (EXM) σε παράκτιες περιοχές την περασμένη δεκαετία. Μια τέτοια στάση συνιστά εγκληματική ανευθυνότητα και οπισθοδρόμηση σε μια εποχή που οι σοβαρότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εντοπίζονται κυρίως στον παράκτιο χώρο

με την άνοδο της στάθμης της θάλασσας και άλλα παρεμφερή φαινόμενα.

Δυστυχώς, η νοοτροπία αυτή συνεχίζεται και σήμερα με πρωταγωνιστή το υπουργείο Οικονομικών, το οποίο, με πρόσχημα την κρίση, θέλει να αξιοποιήσει τη δημόσια περιουσία, μέρος της οποίας είναι και ο αιγιαλός. Με μια διαφορά, όμως: ο αιγιαλός και η παραλία δεν είναι απλά οικόπεδα του Δημοσίου προ πώληση αλλά δημόσιοι κοινόχρηστοι χώροι εκτός πάσσος εμπορικής συναλλαγής! Όπως ακριβώς είναι οι πλάτειες και οι δρόμοι στις πόλεις μας, τη διαχείριση των οποίων έχει ποτική αυτοδιοίκηση.

Aναμφίβολα, η αρμοδιότητα για τη διαχείριση του παράκτιου οικοσυστήματος συνιστά ένα πρόβλημα. Το υπουργείο Οικονομικών, έχοντας τη διαχείριση των δημόσιων κτημάτων, επεμβαίνει και σε θέματα χρήσεων γης και προστασίας του περιβάλλοντος των ακτών, τα οποία αποτελούν αρμοδιότητα του υπουργείου Περιβάλλοντος. Ας σημειωθεί ότι πριν από μερικά χρόνια είχε ζητηθεί η υπαγωγή της διαχείρισης του αιγιαλού στο ΥΠΕΚΑ -όπως έγινε με τα δάση αλλά και με τους υδάτινους πόρους που θεωρήθηκαν πρωτίστως αγαθά μείζονος περιβαλλοντικής σημασίας και μεταφέρθηκε η σχετική αρμοδιότητα στο ΥΠΕΚΑ από τα υπουργεία Γεωργίας και Ανάπτυξης αντιστοίχως.

Ουτόσο, ακόμα και με το σημερινό καθεστώς, το ΥΠΕΚΑ έχει ουσιαστική ευθύνη για το περιεχόμενο του νομοσχεδίου. Επομένως, θα έπρεπε να έχει επιδείξει μεγαλύτερη αντίσταση στις ορέξεις του οικονομικού επιτελείου και να μην προσυπογράφει τα πάντα ασυζητητή (όπως δυστυχώς έγινε και με τη συγχώνευση των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών).

Pρίν από περίπου 30 χρόνια, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, ο Αντώνης Τρίτσης ξεκίνησε μια μεγάλη εκστρατεία για το άνοιγμα των ακτών στο κοινό. Με τον νόμο 1337/83 Θεσμοθετούσε κάθετες προσβάσεις στον αιγιαλό ανά 300-500 μέτρα κατά μήκος της ακτογραμμής, την αύξηση του μέγιστου πλάτους της παραλίας από 30 σε 50 μέτρα και την απαγόρευση των άσκοπων περιφράξεων. Δυστυχώς, η προσπάθεια αυτή, παρά το ελπιδοφόρο ξεκίνημα, δεν είχε αίσιο τέλος. Ετσι, δέκα χρόνια αργότερα, τη δεκαετία του 1990, η κατάσταση συνοψιζόταν σε μια εύγλωττη γελοιογραφία της εποχής: μια οικογένεια, αναζητώντας εναγωνίας πρόσβαση προς την ακτή, μέσα από παράνομα κτίσματα και μάντρες, κραυγάζει «Ανοίξτε δίοδο προς τον αιγιαλό κατ' εφαρμογή του νόμου Τρίτση», για να λάβει την απάντηση από παροικούντα οικοπεδούχο «Ο Τρίτσης πέθανε!».

Ας ελπίσουμε ότι η τωρινή κινητοποίηση των πολιτών και των φορέων δεν θα υποστεί παρόμοια ήττα, ώστε οι ακτές να έχουν μια καλύτερη μοίρα στο μέλλον...